

13/1. 1919

krat prilog

STRAZA

Prodajna cena: --
 K 12 --
 6 --
 3 --
 120 --
 15 --
 113.

Inerentni...
 so računajo pa...
 od srednje...
 večkratnih...
 ...
 „Straža“...
 deljak...
 Rekapit...

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Naša severna meja na Štajerskem.

Graška »Tagespost« je v št. 5 z dne 5. t. m. prinesla izvleček iz spisa o državnih mejah nemške Avstrije, ki ga je objavil dr. Rihard Pfaundler v listu »Flugblätter für Deutschösterreichs Recht«. Dr. Pfaundler je resen strokovnjak v statistiki, zato je njegov spis tem bolj značilen za sedanje duševno razpoloženje avstrijskega nemštva. Spis zasega ne samo v statistično področje, marveč tudi v temeljna načela politične in mednarodne morale.

Če bi se nove državne meje vravnale po glavni jezikovni meji, izjava pisatelj, bi Nemci izgubili 66.000 svojih sorojakov, ki tvorijo večinsko prebivalstvo po spodnještajerskih mestih in trgih, dočim bi bojda Slovenci izgubili le dve slovenski občini — Slovensko Gorco in Dedonjce pri Radgoni. Prebivalstvo nemškega ozemlja bi potem bojda na Štajerskem obsegalo 99,4% Nemcev in le 0,5% Slovencev, dočim bi »ilirsko« ozemlje (tako imenuje pisatelj trdovratno in dosledno našo državo!) obsegalo 14% Nemcev in 85,9% Slovencev. Pisatelj hoče to zenačiti in najti način, da se nemštvo obvaruje pred tako »teško krivico«, ne da bi se Slovencev naložila enako »neznosna žrtev«. Načrt je ta-le: nemške (prav: nemškutarske) znanatne manjšine po občinah med Špiljem in Mariborom služijo za most med glavnim nemškim ozemljem in v »svojem bistvu trdonemškim« Mariborom. Nadalje mu je marenberski okraj čez razvodje (med Muro in Dravo) segajoč del glavnega nemškega ozemlja, torej naj pripade istotako k nemški Avstriji. Tako nemško ozemlje bi obsegalo 98,5% Nemcev in 1,5% Slovencev, »ilirsko« ozemlje pa 7,2% Nemcev in 92,8% Slovencev. Od vsega štajerskega nemštva bi ostalo v tuji, jugoslovanski državi 31%, od štajerskega slovenstva pa 3,4% v nemški državi.

A tudi to še ne more Nemcev zadovoljiti, ker da bi se vedno dvakrat več Nemcev ostalo v »ilirski« deželi, kakor pa Slovencev v nemški. Za nemško Avstrijo daje železnica od Maribora na Koroško in Tirolsko izredne važnosti, še bolj pa nova velika elektrarna v Fali in druge, ki se mislijo nastati na Dravi. Mejo naj tvori vrh Pohorja do Razvanja. Tako bi se bojda nemška država pomnožila za 40.080 Nemcev in 36.310 Slovencev. A nemškemu želodcu še tudi to ni dovolj! »Utemeljena želja« Nemcev je, da se nemška državna meja raztegne tudi čez Ptuj, da se s tem reši nemštvo tega mesta in njega zavodi pa njegove nemške predtrdnjave t. j. okolišne nemškutarske občine. Seveda bi se pri tem morali nemški Avstriji priklopiti vsi Slovenci med Ptujem in glavnim nemškim ozemljem t. j. Slovenske gorice in morda celo ljutomerski okraj. A pisatelj radi tega nima posebnih pomislekov, češ, da so zadnje državno-zborske volitve pokazale, da znaten del Slovencev stoji v Nemcem prijaznem taboru. Članek sklepa z grožnjo, naj se Slovencev popolnoma jasno pokaže, da bi vsako nasilno posezanje po nemškem ozemlju ogrožalo bodoče prijateljske razmere obeh držav. Torej nemštvo si ostane enako; njemu se ne sme las skriviti, drugače je pripravljeno takoj zopet svet pogrezniti v morje krvi.

Cela operacija pisateljeva s statističnimi številkami sloni na krivih predpostavah. Avstrijska uradna statistika na podlagi občevalnega jezika je za ocenjevanje narodnostnih razmer minimalne vrednosti. Samo na sebi je že nelogično, iz občevalnega jezika sklepati na narodnost. Kajpada je bilo to Nemcem v prid. Avstrijski sistem je povsod ščitil in vsiljeval nemški jezik, z nemškim občevalnim jezikom je lahko vsakdo izhajal, dočim se je Slovan, bivajoč v nemškem ozemlju, moral posluževati nemškega občevalnega jezika. V praksi je sicer priznanje občevalnega jezika bilo mnogo-krat izraz političnega mišljenja, a le pri narodno-

popolnoma zavelelih poedincih. Pri manj zavednih masah je pa odločeval okoliš, zistem in terorizem in ta je bil vedno v prilog nemštva. Etnografske pripadnosti pa statistika občevalnega jezika niti od blizu ne označuje.

Popolnoma kriv je torej pisatelj račun, da bi pri glavnih jezikovnih mejah ostalo v nemški Avstriji le 0,5% Slovencev, v Jugoslaviji pa 14% Nemcev. Natančno se njegova trditev ne da kontrolirati, ker nikjer ne pove, kje po njegovi misli gre glavna jezikovna meja. A neresničnost njegovega računanja stopa uprav kričeče na svetlo, če pogledamo le nekatere postojanke. Stolno mesto Gradec je leta 1910 imelo 151.781 prebivalcev in sicer po občevalnem jeziku 135.905 Nemcev in 1050 Slovencev. Domovinsko pravico pa je istega leta imelo v slovenskih štajerskih okrajih brez mest Maribora, Ptuja in Celja in brez mešanih okrajev Radgona in Lipnica 10.277 Gradčanov, na Kranjskem pa — brez Kočevja in brez mesta Ljubljane od koder je morda tudi kak Nemec prišel v Gradec, zato teh dveh niti ne jemljemo v poštev — torej samo iz čisto slovenskih krajev na Štajerskem in Kranjskem 12184 oseb, ki so etnografsko brezdvomno Slovenci, a avstrijski zistem je napravil iz njih Nemce! Pogledajmo še malo gornje štajerske okraje. Okraj Leoben n. pr. je l. 1910 imel 47852 prebivalcev, med temi 185 Slovencev, domovinsko pravico pa je samo v spodnještajerskih slovenskih krajih imelo 3687 oseb in na Kranjskem 1246 oseb, skupno je torej v etnografskem oziru samo po domovinski pravici bilo 4933 Slovencev, ne oziraje se na druge slovenske pokrajine. V okraju Voitsberg je imelo domovinsko pravico v slovenskih spodnještajerskih okrajih 2152 oseb in na Kranjskem 446, torej etnografsko okroglo 3000 kranjsko štajerskih Slovencev, statistika občevalnega jezika je pa l. 1910 našla le 204 Slovence. V okraju Bruck ob Muri je imelo v spod štaj. slov. okrajih domovinsko pravico 1389 ljudi, na Kranjskem pa 252, torej skupno 1641 Slovencev, uradna statistika pa jih je po občevalnem jeziku našla samo 143. Okraj Deutschlandsberg je imel 1762 na Slov. Štajersko in 131 na Kranjsko pristojnih ljudi, skupaj 1893, po občevalnem jeziku je pa bilo le 269 Slovencev v tem okraju. Okraj Feldbach je imel po domovinski pravici 522 štajerskih in 87 kranjskih, skupno 609 Slovencev, po občevalnem jeziku pa cele 4, reci štiri! V graškem okraju izven mesta je bilo 5875 oseb z domovinsko pravico v sp. št. slov. okrajih in 716 na Kranjskem, skupno 6591 etnografskih Slovencev, po občevalnem jeziku pa le 383. V okraju Gröbmingu je bilo štajerskih Slovencev 110, kranjskih 59, skupno 169, po občevalnem jeziku pa 23; v okraju Hartberg 163 štaj., 26 kranjskih Slovencev po domovinski pravici, skupno 189 po občevalnem jeziku pa — nobenega! V judenburskem okraju je domovinski pravici bilo 1159 štajerskih in 615 kranjskih Slovencev, skupno 1774, po občevalnem jeziku pa le 395; v okraju Liezen 334 štajerskih 116 kranjskih domačinov, skupno 450, po občevalnem jeziku pa — nobenega Slovence! V okraju Mürszuschlag po domovini 1407 štajerskih, 196 kranjskih Slovencev, skupno 1603, po občevalnem jeziku pa le 39! V okraju Marau je bilo več Kranjcev kakor Sp. Štajercev, prvih 193, drugih 102, skupno 295, slovenski občevalni je pa priznato le 18 oseb. Končno je v okraju Weiz bilo po domačiji 516 štajerskih in 130 kranjskih Slovencev, skupno 646, po občevalnem jeziku pa 136.

Političnih okrajev Lipnice in Radgone ne jemljemo v poštev, ker ju smatramo za sporno ozemlje. V imenovanih 13 okrajih in v mestu Gradec, ki pripadajo k Nemški Avstriji, je l. 1910 po občevalnem jeziku bilo 2849 Slovencev, po domovinski pristojnosti pa 35.575. Pri tem niso vštet tisti naši rojaki, ki so si po novi domovinski postavi že pridobili domovinsko pravico v svojem biva-

lišču, tudi ne Slovenci iz lipniškega in radgonskega pol. okraja, iz mesta Ljubljane, Kočevja, Koroškega in Primorskega. Vse drugačno je pa razmerje na Sp. Štajerskem med Nemci po občevalnem jeziku in po domovinski pravici. V političnih okrajih, ki so pretežno slovenski in jih zato štejemo k Jugoslaviji, Maribor, Ljutomer, Ptuj, Celje, Konjice, Brežice, Slov. Gradec z mesti Maribor, Celje, Ptuj, so l. 1910 našli po občevalnem jeziku 67.825 Nemcev, od katerih odpade na mesto in glav. Maribor 40.874, na mesto Ptuj 3672, na glavarstvo ptujsko 3178. Od mestnega prbivalstva mariborskega je imelo v slovenskih spodnještajerskih okrajih domovinsko pravico 11.735 oseb, na Kranjskem pa 631, skupaj 12366. Tako bi že na podlagi te domovinske pravice v mestu Mariboru, ki je dr. Pfaundlerju tako pri srcu, moralo biti blizu polovica Slovencev, a tudi od ostalih zopet odpade večji del na etnografske Slovence iz dragih pokrajin in mešanih okrajev ali na rojene Slovence, ki so že v mestu dobili domovinsko pravico. Tako torej stoji z dejanskim mariborskim nemštvom v etnografskem pomenu in nemštvom c. kr. avstrijske statistike!

Od prebivalstva v mestu Ptuj je bilo l. 1910 v slovenska štajerska glavarstva pristojnih 2008 oseb, na Kranjsko 130, torej skupno 2138 dvomno rojenih Slovencev, našli pa so jih le v ptujskem okraju je imelo domačo pristo 75.851, v drugih slov. okrajih na Štajerskem na Kranjskem 105, skupaj 235, v mestih Gr. Celju, Mariboru, Ptuj 323, v gornještajerskih nemških okrajih 182. Primerjajmo sedaj s tem naše ljudi, ki prebivajo na Gorjem Štajerskem, pa so pristojni na Slovensko. Dočim se od Nemcev pač nihče ni izgubil, so naše ljudi trumoma zapisali za Nemce!

Dr. Pfaundler se opira na izid zadnjih državno-zborskih volitev, da upraviči priklopitev slovenske mase med nemškim jezikovnim ozemljem in Ptujem, oziroma mejo ptujskega okraja. Številki ni povedal, ker bi menda pri Nemcih samih podrle njegovo zahtevo. V poštev prideta volilna okraja Ptuj Ormož pa Maribor (levi dr. breg) Ljutomer, G. Radgona-Sv. Lenart L. 1907 sta v prvem okraju narodna kandidata Ploj in Zdravec dobila skupno 7555 glasov. »Nemcem prijazni« Ornik pa 1317 glasov.

(Konec prih.)

Apetit po slovenski zemlji.

Zemlje lačen je še vedno nemški volk. Sicer so mu v svetovni vojni naložili tako težke batine, da so mu polomili rebra ter izbili predolge zobe. Appetit pa še ima vedno po tuji zemlji. Zlasti mu dišijo lepi slovenski kraji. Požrl bi rad kar polovico našega Slovenskega Štajerskega. Da bi si nadalj zakonito pretvezo, so na nemškem narodnem zborovanju na Dnaju skrpali za to obsežen jedilni list v obliki zakona o nemško-avstrijskem državnem ozemlju. Te dni je nemško-avstrijski državni svet v »Wiener Zeitung« k temu zakonu objavil izvršilno naredbo o obsegu in mejah državnega ozemlja Nemške Avstrije. S to odredbo se s Slovenskega Štajerskega odkazujejo k nemško-avstrijskemu državnemu ozemlju vse občine sodnih okrajev Marenberg, Maribor, Ptuj, Sv. Lenart v Slov. goricah, vse občine sodnega okraja Radgona razen občine Plitviški vrh in občina Gornja Radgona iz sodnega okraja Gornja Radgona. Nadalje cela Koroška razen občine Jezersko in od Kranjske občina Bela Peč.

Apetit ima vsenemški volk v resnici izboren. Čudimo se, da je svojo požrešnost toliko ukrotil, da ne zahteva cele Slovenije doli do Jadrana. Saj bi se v nemški Nationalversammlung dal napraviti tudi tak »zakon« in nemški Staatsrat bi z izvršilno naredbo kraikomalo vse slovensko ozemlje pritegnil k Nemški Avstriji. Kmalu pa bo prišel

čas, ko bo vsenemški volk moral svojo grabežljivo požrešnost tako ukrotiti, da na njegovem jedilnem listu ne bo niti enega slovenskega kraja, celo takšni kraji bodo z njega izginili, ki so nekaj bili slovenski, pa so potem bili nasilno ponemčeni. Mirovna konferenca bo vsenemškemu volku priredila takšen jedilni list, da bo kar poginil od prevelikega gladi po tuji zemlji. Kar se pa dostaja bližnjih volitev v Nemški Avstriji, se Nemci vara jo, če mislijo, da se bodo v omenjenih občinah Slovenskega Štajerskega vršile nemške volitve. Narodna vlada SHS je že svojčas protestirala proti omenjenemu zakonu nemškega narodnega zbora ter bo prepričala vsak poizkus nemško-avstrijskih volitev v ozemlju jugoslovanske države.

Vsem izobraževalnim in prosvetnim društvom.

8. januarja 1919 je preteklo sto let, odkar se je zgrudil sredi dela prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik, prvi Slovenec, ki je pozdravil „Ilirijo“ — Jugoslavijo. Mislimo, da ga ni, ki bi ne znal ceniti veličine tega moža. Prešeren, slovenski svetovnoznan pesnik, se je poklonil pevcu in delavcu Vodniku, ustanovitelj, Mohorjeve družbe škof Slomšek ga je slavil kot njegov „učenec“ in si ga izbral za vzornika, 86 kranjskih pisateljev se mu je poklonilo ob stoletnici rojstva v „Vodnikovem spomeniku“ leta 1859. Zdaj pa praznujemo stoletni spomin njegove smrti. V Vodnik je v grobu in spi v Gospodu, toda „Ilirija“ - Jugoslavija je vstala in živi. Živemu Vodniku je bila njegova „Ilirija oživiljena“ v mučeništvu, sedaj po sto letih mu je v lavo-rov venec, v nesmrtno slavo. Vodnik je pesnik, ki je z genialnostjo velikih umetnikov prerokov zapel eno najlepših in najbolj nacionalnih slovenskih pesmic. Pesnika „Ilirije oživiljene“ v prvi vrsti slavimo in se spominjamo v teh dneh nove svobode ob stoletnici njegove smrti. Bil je naš prvi umetnik in zares narodni pesnik, bil je pa tudi naš prvi veliki socialni delavec in zato mora med svoje ljudstvo, da mu bo vzgled, prijatelj, znanec in duševni — vodnik!

Da se proslavi primerno spomin velikega moža, naročamo sledeče:

Vsako izobraževalno in bralno društvo, mladeniška in deklška zveza, Orel, sploh vsako prosvetno društvo, naj poskrbi v l. 1919, ki naj bo posvečeno pred vsem spominu stoletnice Vodnikove smrti, večjo ali manjšo prireditvev samo v ta namen in z nalašč za to določenim sporedom, ki bi obsegal:

1. Govor o Valentinu Vodniku.
2. Deklamacije njegovih najboljših pesmi, kakor so: Ilirija oživiljena, Moj spomenik, Kos in brezen.
3. Pevski zbor poje skladbe Vodnikovih pesmi, kakor so: Zadovoljni Kranjec, Dramilo mojih rojakov in druge. (Nekatere so v „Slovenski Pesmarici“, I. in II. zvezek, ki jo je izdala Mohorjeva družba.)

4. Razpečavanje Vodnikovih književnih del in razglednic z njegovo sliko. Osrednja pisarna Krščanskosocialne Zveze je izdala posebej v ta namen knjižico, ki obsega kratek životopis in vse njegove, vedno branja vredne pesmi in spise. Naroča se na naslov: Katoliška Bukvarna, Ljubljana. Cena je prav nizka, zato si jo lahko naroče sleherni, društva pa naj to store v večjem številu in razpečavajo knjižico med ljudstvo, ki mu je namenjena.

5. Alegorija ali živa slika.

Kjer hočejo, da bi bila prireditvev spojena z gledališko predstavo, naj se za to izbere res primerna igra. Če je le mogoče in dopustno, naj se uprizoni Ant. Linhartova „Županova Mica“ ali pa „Veseli dan ali Matiček se ženi.“ Tako se bo slavil obenem tudi spomin onega moža, ki so ga vezale z Vodnikom tesne vezi. In še eden naj se ne pozabi omeniti ob teh prilikah: barona Žiga Zois, ki nam je

vzgojil Vodnika kakor Linharta in čigar stoletni spomin njegove smrti obhajamo istotako letos 10. novembra.

Pokažimo se hvaležne in da smo res vredni sinovi velikih mož!

Osrednja pisarna Krščanskosocialne Zveze v Ljubljani.

Žigosanje bankovcev in prepoved njih uvoza.

Objednem z žigosanjem (štempljanjem) odredilo je kr. ministrstvo v Belgradu, da se uvoz avstro-ogrskih bankovcev prepove. Občinstvo se opozarja na dotični naredbi, Uradni list št. 252 in 258. Kdor bi kršil uvozno prepoved, zakrivi tihotapstvo v zmyslu dohodarstvenega kaz. zak. in bo strogo kaznovan. Skrbljivo je tudi za najstrožjo kontrolo na meji. Ker ni izključeno, da bo inozemstvo skušalo vtihotapiti bankovce s pomočjo domačinov, naj torej vsakdo že v neposrednem lastnem interesu odkloni odločno vse take ponudbe, ponudnika pa brezobzirno naznani fin. dežel-nem ravnateljstvu. Pomisli naj pa tudi, kako zelo bi oškodoval javnost in končno posredno tudi samega sebe, ker se bo seveda izmenjalo svoječasno bankovce za dokaj slabši kurz, če se inozemstvu posreči spraviti v promet večje svote.

Podjetja, ki si morejo preskrbeti potrebna plačilna sredstva le potom nakazila iz inozemstva, naj se zgledajo v poverjeništvu za finance, ki je pooblaščen, dovoliti izjeme od uvozne prepovedi (točka III. naredbe št. 252). Utemeljene prošnje se niti v teh niti v drugih podrobnih slučajih ne bodo reševale ozkosrčno. Nakazila manjših svot iz inozemstva so itak prosta. To velja zlasti za poštne nakaznice in nakaznice poštne hranilnice do K 2.000.—, za višje svote je pač treba potrdila fin. dež. ravnateljstva (naredba Uradni list, št. 258). Izvoza bankovcev in nakazil v inozemstvo se navedene naredbe sploh ne tičejo.

Iz Prekmurja

Veržej, dne 10. januarja.

Tolpo, ki je dne 3. t. m. zjutraj ob 4. uri nenadoma napadla neoprezno jugoslovansko posadko v Soboti, so spravili med takozvanimi Gorjanci v hribovju med Muro in Rabo na noge v prvi vrsti sobočki in okoliški židje. V onih krajih prebivajo po večini kalvinci. Židje so med njimi raztrosili vest, da jim pravoslavni Srbi odvzamejo njih vero, ako pripadejo v Jugoslavijo. Ta izmišljotina, vrh tega pa še od židov in zvijačnega grofa Szaparija objubljena mastna plača in pijača »popolji« — vse to je vleko. Kakor se sliši, stotnik Jurišič ni umrl, pač pa je izgubil roko. — Pri Veržeju in drugje stražijo te tolpe prehode čez Muro, a so mirne. Dva kmeta iz vasi Satahovci sta morala 8. t. m. pobegniti v ljutomerski okraj, ker ju je 12 oboroženih vojakov od one tolpe hotelo odvesti v Soboto. Eden izmed njiju se je 26. dec. v neki gostilni v Soboti za šalo izrazil, da pridejo čez 3 dni Jugoslovani; slučaj je to hotel. Drugi pa je okoli Novega leta pred 400—500 ljudmi na njih izrecno zahtevo glasno in jasno prebral Matjaž Kuzmov letak.

Boji na Koroškem.

Dne 10. jan. zjutraj so Nemci s poljskimi in težkimi topovi napadli predor pri Področici. Boj je trajal cel dopoldan. Napad Nemcev je bil odbit, tudi popoldanski napad je bil odbit. Nemške izgube so velike. Pri Ljubelju so se Nemci umaknili na Mali Ljubelj, katerega so močno utrdili. Oddelek nemških tolp je napadel naše čete pri Lipi, toda napad je bil odbit, pač pa so Nemci zasedli Dječke. V Borovljah Nemci hudo divjajo. Pozapri in tudi pretepli so Slovence Renka, Štangerja, Špeka in dva brata Borovnike. Župniku g. Prulku, urarju Lečniku in puškarju Borovniku so uničili vse imetje. Nekatere, kot Renkoto, so vlačili po blatu. Nemška tolpa je zasedla Sv. Marjeto. Koroški Nemci so odredili mobilizacijo vseh moških do 60. leta. Po danajskih poročilih zahteva Wilson, da bodo ameriške in angleške čete zasedle vse slovensko in preprosto ozemlje na Koroškem. Za legijo prostovoljcev se oglašajo vedno več fantov in mož. Samo v Kranju se je oglasilo 50 višjih gimnazijcev. Ranjeni in vjeti major Lavrič leži v celovski bolnišnici. Posuroveli nemški

vojaki so z njim grdo ravnali. Na tla pobitega so suvali in pretepli s puškinimi kopiti in le neke-mu starejšemu vojaku se ima zahvaliti, da ga ni- so ubili. O nemških grozodejstvih na Koroškem dobivamo poročila, da se človeku lasje jezijo. Slovence preteplajo, pobijajo na tla in vlačijo po blatu. Gorje slovenskemu učitelju ali duhovniku, ki pride v pest koroškimi nemškimi divjakom! Vest o umoru župnika in pisatelja Meškota se pa hvala Bogu ne potrjuje.

Zmede in krvavi boji v Nemčiji.

V Nemčiji, zlasti v Berlinu in v več drugih velikih nemških mestih vladajo razmere, ki prav nič ne zastajajo za zmedami in krvavimi boji v Rusiji. Z vsemi sredstvi skuša priti na površje struja Liebknechtovcev. V Berlinu so vladne čete s strojnimi naskočile poslopje, v katerem se tiska glavno glasilo Liebknechtovcev, »Vorwärts«. Razdejano je poslopje in vsa oprema tiskarne Pod razvalinami razdejanega poslopja se nahaja 300 mrtvecev. V hudih pouličnih bojih so vladne čete po daljšem obleganju zasedle nemški brzojavni urad. Nič boljše, kakor v Berlinu je še tudi v več drugih velikih nemških mestih, kot v Draždanih, na Lipskem, zlasti v provinci Hanover, kjer se vrše pravcate bitke.

Bakrena galica.

Modro galico za škropljenje trt proti peronospori v letu 1919 priskrbi Slov. kmetijska družba v Ljubljani vsem vinogradnikom v ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani, če so družbeni udje ali ne, po K 8.50 za 1 kg na vseh krajih razdeljevanja, ki se jih toliko ustanovi, da more priti vsak vinogradnik brez kak-ke imena vredne zamude časa do njih. Ta cena je za celo slovensko ozemlje države SHS enotna in se ne sme nikjer prekoračiti. Vso naročeno modro galico je takoj in naprej plačati. Na naročila brez denarja se družba sploh ne ozira. Priskrbo modre galice jamči družba le tistim, ki jo takoj ali vsaj do 1. marca t. l. naroče, dočim bo zvršitev kasneje došlih naročil zelo dvomljiva ali pa sploh nemogoča. Podrobna določila in pojasnila o oddaji modre galice so objavljena v 1. številki letošnjega „Kmetovalca“ in se dobi na zahtevo njih ponatis zastoj pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani.

Politične vesti.

V Lučane! Pozivamo Slovence in Slovenke pri Sv. Križu, Sv. Duhu, Kapli, Sv. Jurju ob Pes., Sv. Kungoti, Svečini in v Špilju, da se kolikor mogoče v velikem številu udeležijo shoda obmejnih Slovencev v Lučanah v nedeljo, dne 19. prosinca. Začetek ob 11. uri popoldne.

Zbor zaupnikov Vseslovenske Ljudske Stranke v Celju se vrši v četrtek, dne 16. prosinca v dvorani hotela »Beli vol« ob 11. uri dopoldne.

Slov. Kmečka Zveza priredi v nedeljo dne 19. t. m. po rani službi božji shod pri Veliki Nedelji v šoli. Popoldan isti dan po večernicah je shod v Društvenem Domu v Središču. Govorita gg. posl. M. Brenčič in nadrevizor Vlad. Pušenjak o političnem in gospodarskem položaju.

Vznemirjajoče vesti. Po Mariboru in okolici so Nemci in nemčurji organizirali širjenje vznemirjajočih vesti. Nekateri jih širijo tako vztrajnostjo, da kar tekajo od hiše do hiše, od osebe do osebe. Uspeh je ta, da te prazne in docela neverjetnim bajkam podobne vesti padejo na rodovitna tla celo pri naših Slovencih in posebno pri lahkovernih Slovenkah. Mnogi se razburjajo, ker radi vse vidijo črno. Mi smo zadevo zasledovali in smo se na pristojnih mestih o vseh podrobnostih pre-pričali, da na vseh vesteh, ki se širijo, ni ne trohice resnice. Za razburjenje nimajo naši ljudje niti najmanjšega povoda. Položaj je za nas ugoden. Oblast bo vse one, ki širijo vznemirj- ljuje vesti, prijela in tako kaznovala, da kma- lu ne bodo več imeli veselja kaliti mir s šir- jenjem razburjajočih in lažljivih vesti. Naše ljudi pa pozivamo, da vsakega širitelja takih- novic takoj naznanijo oklasti.

Kako si Nemci v Mariboru izmišljujejo senzacije. V petek, dne 10. jan., sta se peljala skozi Maribor dva vlaka Poljakov, ki so bili vjeti na Italijanskem. Spremljala jih je ameriško-francoska misija in kakih 40 italijanskih vojakov. Na kolodvoru je pozdravil Poljake in ententino misijo mestni poveljnik podpolkovnik Zwirn. Nemci in nemčurji so takoj razbobnali v svet, da se pelje 2000 Italijanov v Gradec, kjer bodo skupno z Nemci udarili proti Špilju. Ta vest je hudobna, neumna in izmišljena obenem. Nemci jo širijo samo radi tega, da razburjajo naše lahkoverne ljudi. Nujno pozivamo naše ljudi, da vsakega širitelja takih lažljivih vesti takoj naznanijo oblasti. V pomirjenju povemo, da je popolnoma izključena vsaka nevarnost za naše kraje. Nasprotno: Nemci se bojijo, da bi naši udarili. Seveda je tudi ta strah popolnoma prazen.

Novi mariborski mestni svet. V sosvet vladne mu komisariju v Mariboru je NV imenovala naslednje gg: odvetnika dr. Rosina in dr. Leskovar, ravnatelj Cirilove tiskarne dr. Jerovšek, trgovec V. Weixl in železniški revident Kitak; za socialne demokrate: Ferdo Leskovar in V. Močnik; za Nemce: Julij Pfrimer, Karel Nasko in stavbenik Mišera.

Zgodovinski spominek. Kakor nam ve povedati dr. Artur Mally v svoji knjigi »Gassen-, Strassen- und Plätzebuch der Stadt Marburg« založena pri L. Kraliku v Mariboru, str. 63, je stanoval v hiši št. 3 Koroška cesta v letu 1814 Črni Jurij (Kara-georg) ded kralja Petra I, pri svojem bivšem polkovnem tovarišu Niklas Straschill.

Vseslovenska socialdemokratska strankina konferenca se vrši v nedeljo, dne 19. jan. v Ljubljani.

Na Polensaku priredi Slovenska Kmetška Zveza v nedeljo, dne 26. t. m. ob pol 11. uri predpoldne po sv. opravi v šoli shod. Govorita vladni komisar okrajnega odbora v Ptujju g. Mihael Brencič in nadrevizor g. Vlad. Pušenjak. Vsi na velezanimiv shod!

Županom! Vlada poziva župane, da morajo privedi vse mladeniče letnikov 1895—1899 te dni k naborom. Župan, ki ne bo storil svoje dolžnosti, ali bi celo odgovorjal mladeničem, naj ne gre do k vojakom, se bo strogo kaznoval.

Slovenski mladeniči! Oglasite se nemudoma pri svojih vojaških poveljstvih. Jugoslovanska domovina nujno potrebuje narodnih brambovcev, da zastraži naše meje in tako zabrani vpad sovražnih tolpe v lepe slovenske kraje. Če ste nad štiri leta se bojevali za tužce, pojdite vsaj za nekaj mesecev v službo svobodne jugoslovanske domovine!

V „Vzajemnosti“, št. 12, čitamo sledeče: Nemški šematizem lavantinske škofije, ta dokument naše prostovoljne sužnosti nemštvu — radovedni smo, ali bo v Jugoslaviji še tak in če ga bo lavantinska duhovščina še plačevala.

Shod v Lučanah. V nedeljo, dne 19. januarja, ob 11. uri predpoldne, se vrši v Lučanah jugoslovanski shod pri Ulbrihu. Pridejo govorniki iz Maribora.

Marbeški Wrentschur je bil prvi aretiran zaradi svojega dolgega jezika od vojaške posadke. Ko je bil obljubil, da ga bode srečala pamet, so ga izpustili. Smo radovedni!

Bivši predsednik Roosevelt umrl. V Novem Yorku je dne 6. januarja umrl bivši predsednik Združenih držav Severne Amerike, Teodor Roosevelt. Zadel ga je kap.

Nad Berlinom — preki sod. Iz Berlina se dne 8. prosinca goroča: Vrhovni poveljnik socialdemokratske vlade Noske je proglasil nad Berlinom preki sod. Ni nobenega upanja na rešitev iz obupnega položaja. Neizogibno plovemo nasproti prelihanju krvi. Meščanstvo in del delavstva sta se združila, da podpirata vlado. Pogajanja z državno pisarno so se popolnoma izjalovila. Na kak sporazum ni nobenega upanja.

Tedenske novice.

Dr. Lukman poklican v Ljubljano. Bogoslovni profesor dr. Fr. Lukman je dodeljen poverjenstvu za uk in bogočastje v Ljubljani kot referent za uk in bogočastje. Danes zvečer se dr. Lukman odpelje v Ljubljano, kjer bo že jutri nastopil svoje mesto.

Župnik Meško živi. Vest, da bi bili Nemci ubili župnika in pisatelja Ksaverja Meška, k sreči, vendar le ni resnična. Župnik Meško se je rešil ter ušel preko planin v Kranjsko goro.

Višji šolski svet razpošilja vabila k prvi seji, ki se bo vršila v petek, dne 17. t. m., ob 9. uri dopoldne v knjižnici vladne palače na Bleiweisovi cesti v Ljubljani.

Iz sodne službe. Dvorna tajnika Niko Domenico in Fran Posega, dosedaj pri vrhovnem sodišču na Dunaju, sta začasno dodeljena v službovanje k okrožnemu sodišču v Mariboru. Deželnosodni svetnik v p. Aleksander Ravnikar je imenovan za višjega sodnega svetnika v Mariboru. Deželnosodni svetnik dr. Hinko Stepančič je prestavljen od okrožnega sodišča v Mariboru k okrajnemu sodišču v Celju.

V svrhu evidence naj naznanijo vsi neaktivni častniki, vojaški uradniki, praporsčaki in aspiranti vojaemu dopolnilnemu poveljstvu SHS v Mariboru na pol poli papirja sledeče podatke: šarža, službeno razmerje (rez., črnov. itd.), čin, ime, rojstno in naborno leto, kam pristojen, poklic, narodnost in natančen naslov. Izpremembe vsake vrste, kakor n. pr. povišanje, izpremembe bivališča itd. se morajo v svrhu poprave evidenčnih listin takoj prijaviti.

Jugoslovanski tabor „Svete vojske“. Jugoslavijo imamo. Veseli smo je! Sami svoji gospodje bomo v njej in uredili si jo bomo, kakor bomo sami hoteli. Zdaj pa je treba truda in znoja naših najboljših mož in vseh domoljubov sploh, da si naš dom kar najbolje uredimo. Pomnimo, da sama narodna svoboda, kakor jo zelo ljubimo, končno vendar še ni vse! Ko bi te svobode ne znali prav rabiti, bi nam ne bila v srečo. Tudi gmotna blaginja ljudstva še ni vse in ni glavno. Glavno namreč pri vsakem narodu je, kakšen je narod sam, to je: kakšni so ljudje. Naše gore in naše vode, naše doline in naša brda in še marsikaj lepega, je kras in ponos naše domovine. A prvo je — človek. In na to pozablamo, ko govorimo o sreči in lepoti naše domovine! Največji kras in ponos domovine so dobri ljudje. Dobre ljudi narejati pa najbolj domoljubno delo. Da bomo narod poštenjakov! To mora biti želja, volja, geslo vseh Jugoslovancev. Treznost je predpogoj in podlaga resnični blaginji v Jugoslaviji. To mora vedeti in priznavati vsa naša jugoslovanska javnost! Polje, vinograd, gora, morje, ruda, kuptija, pšenica in premog — vse lepo, dobro in potrebno. A niti polje niti morje, niti kuptija, niti rudokopi nam ne prinesejo blagostanja, ako ne bo poleg vseh teh naravnih zakladov naša zemlja obdarjena s treznim narodom! Vsi resnični in resni prijatelji Jugoslavije morajo toraj biti tudi prijatelji in pospeševalci treznosti. »Sveta vojska« sklicuje svoj tabor, t. j. veliki zhor, na nedeljo, dne 19. januarja v veliko dvorano hotela Union v Ljubljani. Na taboru bodo zbrani zastopniki vseh treh jugoslovanskih plemen: Slovenci, Hrvatje in Srbi. Zborovanje bo trajalo od 9. ure zjutraj dalje cel dan. Govorili bodo: Slovenci, Hrvatje in Srbi. Vabimo in pozivljamo na tabor rodoljube vseh slojev in vseh strank brez razlike iz vse Jugoslavije. Vabimo pred vsem razumnštvo.

Predavanja o jugoslovanski zgodovini. Prihodnjo nedeljo, dne 19. januarja bo predaval g. dr. Maks Kovačič o plemenski enotnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ker je snov prav sedaj zelo aktualna, je pričakovati obilne udeležbe. Začetek ob 10. uri v Narodnem domu, I. nadstropju. — Zgodovinsko društvo.

Ljudska knjižnica na jezikovni meji prosi vse tiste rodoljube, ki imajo shranjene vse številke »Slovenskega Gospodarja« in »Malih Novic« iz l. 1918, da ji jih blagovolijo odstopiti. Prosimo, da se dotične številke pošljejo v uredništvo »Slovenskega Gospodarja«.

Mariborski Orel je imel v petek, dne 10. dec. dobroobiskano zborovanje. Govorili so: dr. Slavič, Pušenjak in Žebot. Izvolil se je širši pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da do občnega zbora, dne 18. prosinca vse potrebno pripravi. Prihodnja seja pripravljalnega odbora v petek, dne 17. prosinca v uredništvu Straže. Mladeniči (trgovski in obrtniški pomočniki, vajenci, slugi, hlapci, delavci) oglasite se k Orlu. Vpisuje se v uredništvu »Straže«.

Naznanilo. Počeni s 5. prosincem 1919 se zopet vpelje na vseh postajah državnih železnic SHS zasebni brzojavni promet.

Slov. pevsko društvo s sedežem v Ptujju priredi v nedeljo, dne 26. prosinca v čitalniški dvorani ob 2. uri popoldne svoj XXIV. veliki občni zbor z običajnim dnevnim redom. Ako bi ne bilo pri prvem zborovanju potrebnega števila društvenikov navzočih, se vrši občni zbor 14 dni pozneje, t. j. v nedeljo, dne 9. svečana t. l. Prijatelji (ce) slovenskega in sploh slovanskega pesja in glasbe se vabite k prav obilni soudeležbi.

Profesorski zbor modroslovne fakultete v Zagrebu je v svoji seji 14. p. m. sklenil, da se slušateljem slovenske narodnosti na tej fakulteti dovolijo vse ugodnosti, ki jih je predložila slovenska vseučiliška

komisija, dalje da se priznajo istim vsi izpiti in izpitne naloge, katere so dosedaj napravili na kakem avstrijskem vseučilišču ter da se bodo sicer dovoljevale ugodnosti, v kolikor bodo upravičevale po dosedanjih naukih poedinca.

Iz laškega vjetništva se je oglasil naš odlični sovrudnik Fr. Vital (Jožef) Hanžel. Nahaja se v italijanskem vjetništvu v Isernia pri Campobasso. Piše, da je zdrav in da mu ne gre slabo. Pred vojsko je bil Hanžel vratar pri oo. franciskanih v Mariboru.

Občni zbor društva slovenskih živinozdravnikov se vrši v Ljubljani dne 18. prosinca t. l. ob 7. uri zvečer v »Prešernovi sobi« pri »Novem svetu«.

O živinozdravnikih. O vseh uradnikih se čita v časopisju in odredbah Narodne vlade, le o živinozdravnikih nič. Čudno se mi to zdi. Mariborski Fischer, ki je pri rekviziciji živine videl le slovenskega kmeta, je zbežal, kar je dobro napravil, sicer bi mu mi kmetje sami pokazali romarsko pot za naše Nemce in nemčurje, to je cesto v Gradec. Takih ljudi, ki dosedaj niso poznali Slovence, temveč le njegov denar, ne maramo. Sicer pa moram reči, da smo imeli kmetje od teh gospodov bore malo: ako si ga prosil, naj pride k bolani živini ali svinje capit, takrat zategotovo ni imel časa. Zato proč s takimi tujci, saj imamo dovolj svojih živinozdravnikov; vendar naj bi se tudi slednji sami zganili in ukrenili kaj v tej zadevi potom svoje organizacije, ako jo imajo. Dosedaj še ni bilo ničesar slišati! Pozivljamo Narodno vlado in živinozdravnike, da kaj naredijo. Kmet.

Prekmurski kalendar. Izšel je ravnokar kalendar za noročnike »Novin« in »Marijinega lista« za 1919. Kalendar se naročuje pod naslovom: »Jožef Klekl, plebanoš v Nagydolini, Vasmegeye, Ogrsko«. Denar 2 K se mora naprej plačati. Pod istim naslovom se naročuje prekmurski tednik »Novine«, ai stane na leto 8 K. Vsakemu zavednemu Slovincu priporočamo, naj se naroči na »Novine«. Če ga že ne zanima pisanje, pa naj vsaj s to malenkostjo 8 K podpira podjetje naših ubogih prekmurskih Slovencev, ki še vedno tičijo pod težkim ogrskim jarmom. Naj bi ne bil ta poziv zastoj. — Matjaž Kuzma.

Jugoslovanski jezuiti. General jezuitov v Rimu, rodom Poljak, je dovolil, da se slovenski jezuiti ločijo od nemške avstrijske provincije ter ustanovijo s Hrvati in Srbi jugoslovansko provincijo s sedežem v Zagrebu. Te dni pride že jugoslovanski provincial na vizitacijo v Ljubljano.

Rok za prošnje za vojaške podpore je Narodna vlada v Ljubljani podaljšala do 31. januarja.

Več moke železničarjem in njihovim družinam. Narodna vlada SHS je spodaj označenemu skladišču dodelila v svrhu takojšnje oddaje 7 vagonov moke kot priboljšek. Na glavo pride pol kg fine bele moke št. 0, 1 kg moke št. 1 in 2½ kg bele moke št. 2. Moka se bo oddajala uslužbencem delavnice, kurilnice, sekcije za vzdrževanje železnice koroške proge, uslužbencem materijalnega skladišča, v skladišču za živila v Franc Jožefovi cesti in uslužbencem glavnega kolodvora, sekcije za vzdrževanje proge južne železnice in sicer se bo oddajala v Tegetthoffovi cesti št. 51 in sicer: Za čbitelji z začetnimi črkami A—K v pondeljek, L—P v torek in R—Z v prihodnjo sredo. Cena za 1 kg moke št. 0 znaša K 2.64, št. 1 90 v in št. 2 pa 62 v. — Skladišče za živila južne železnice.

Razdeljevalnica za seno in otrobe v Celju. Slavnemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo v Celju uredili razdeljevalnico za seno in otrobe. Obe krmili dobe stranke proti potrdilu županstva, da same s krmili ne razpolagajo in da imajo za zahtevano množino dovolj glav živine. Zglasiti se je v našem uradu (Zadružna Zveza, v prvem nadstropju Zvezne tiskarne), blago se pa dobi v našem skladišču na celjskem kolodvoru. — Zadružna Zveza v Celju kot SHS Poslovalnica za krmila na Štajerskem.

Mila zima. Tako mile in tople zime kot je letos že dolgo ni bilo. Po solčnih legah se pasejo živino. Otroci še po nekod bosirajo okoli. Stari ljudje pravijo, da je toplo januarsko vreme slabo znamenje. Januar bi moral biti mrzel tako, da bi škripalo pod nogami.

Krompir. Kupi se več vagonov krompirja. Ponudbe se naj pošljejo SHS vojaški intendanci v Mariboru, Nagyjeva ulca št. 7, I. nadstr.

Gostilno s primernim stanovanjem za večjo družino želi vzeti v sredini mesta v najem boljša družina. Pismene ponudbe v uredništvu.

Prodaja konj. Dne 17. januarja ob 9. uri predpoldne se bodo pri konjskem evidenčnem uradu v Mariboru (dragonska vojašnica) zopet konji proti reverzu in proti takojšnemu plačilu oddajali.

